

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. De suppositione huius nominis Deus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](#)

Solat. nis, nisi singulare ab alijs; Tū quia absoluta nō distinguitur realiter a relatiu: Tum quia nullū essentialiter cōmune pluribus est distinctum ab eis realiter &c. *Reſp.* maiorem non esse veram nisi de illius indiuiduis, quę eiusdem rationis constitutio indiuiduantur; constat aut̄ huius Dei constitutiu: in esse indiuiduo ipsam esse diuinam essentiam, vt formam per se primò subsistentem; personarum autem constitutiva esse relationes, quę modo nostro cōcipiendi ratione formaliter distinguuntur ab essentia; Ut igitur hic Deus sit indiuidum, satis est pluribus Dīs non esse communicabile.

Replica Sed hoc vltimū dictū sic arguit Spina. Quod prædicatur essentialiter de pluribus distinctis vltima distinctione in aliqua natura, non est indiuidu illius nature: sed licet hic Deus non prædicetur de pluribus Dīs, dicitur tamen essentialiter de pluribus distinctis vltima distinctione reali in natura diuina; ergo &c.

Confir. Confirmatur; quia incommunicabilitas, quę pertinet ad rationē personae exprimitur in definitione Boetij per illam particulam, *substantia indiuidua*: hæc autem est omnimoda incommunicabilitas; ergo vel hic Deus non est substantia indiuidua, vel est propriæ persona.

Solue. *Reſp.* falsam esse maiorem loquendo de distinctione facta per constitutiva & distinctiva indiuidualia illorum plurium, quę sint alterius rationis à constitutio illius indiuidui, quod pluribus asseritur esse commune. Ad confirmationem dico verum esse incommunicabilitatem illam, quam significat Boetius in definitione personæ, esse perfectam, siue vt ille ait omnimodā; sed talē iam ante diximus non esse necessariā ad indiuidui constitutionem. Et quia vox ad plura indifferē simpliciter prolatā stat pro primō, ideo cū de indiuiduo siue incommunicabili loquimur absolutē, intelligendum est de incommunicabili sī oēm modum, nisi subiecta materia alium exigat sensum, vt exigit in re propria, cum affirmamus hunc Deum tribus suppositis communem esse indiuiduum; alioquin implicantia dicerentur.

Obiect. 8. Secundum eius argum. est in ordine sextum. Quod significatur vt comprehensum ab indiuiduo quālē pertinens ad indiuiduationem eius, non est per se indiuiduum, præter illud à quo comprehenditur: sed habens deitatem, vt ratione distinguitur à personis distinctis, pertinet ad indiuiduationem diuinarum personarum, quę super hoc addunt relationem per modū formæ incommunicabilis & principiū indiuiduationis; ergo habēs deitatē vt sic, nō est per se indiuidu præter personas. Maior probatur; quia indiuidu substantiæ significatur vt totum, in quo vniuntur omnia tam essentialia, quam accidentalia. *Reſp.* maiorem non esse veram, quando illi comprehenso ab indiuiduo conuenit subfistere pro se primō & per ipsum indiuiduo; tunc enim, quod ita comprehenditur ab indiuiduo, est quoddam totum, in quo cætera omnia saltē absolute vniuntur, vt in hoc Deo, qui dicitur habens deitatem & omnem perfectionem: immo dicitur etiam illi inesse paternitas, filiatio, & processio.

Obiect. 9. Tertium, singulare negatur absolutē ab hoc Deo; ergo & indiuidu. Antecedens probatur; quia S. Th. *sup. q. 31. art. 2.* cum Hylario negat Deum esse singularem.

Solue. *Reſp.* ibi D. Tho. explicate sensum Hylarij, cum ait. Ad vitandum errorē Sabellij vitare debemus singularitatem, ne tollatur communicabi-

bilitas essentię diuinę quam nos prædicantes Deum singularem & indiuiduum, tribus personis communem non negamus. Vnde *sūper illo artic.* diximus cum Bannelio & alijs recentioribus in vñu prædictæ vocis nullum iam esse periculum erroris, cum hæresis Sabelliana fuerit omnino conculata.

Quartum. Si vñu numero Deus est vñum in-*ob. 10.* diuidu præter tres personas, pariter concedere cogimur absolute propositionem istam: tria indiuidua diuina sunt vñum indiuiduum naturæ; similiter istam tres personæ diuinæ sunt vñ indiuiduum naturæ diuinæ etiam præter tres personas; & cum tale indiuiduum secundum Caiet. sit persona incompleta & imperfecta, sequitur hanc etiam necessariō esse concedendā: tres personæ diuinæ sunt vna persona incompleta & vna semi persona. Quibus sermonibus quid absurdus dici potest? *Reſp.* primō sensum dictarum propositionum nihil absurditatis contineat, modū autem non esse in vñum deducendum; quamvis inter Scholasticos ad exprimendam diuinę nature subsistentiam, ea non sint prorsus inepta vocabula. Secundō dico hunc Deum non esse indiuiduum præter tres personas absolute loquendo; quia realiter idem est cum illis ratione sola distinctus.

Vltimum. In hac propositione: *Iste Deus me ob. 11.* & glorificabo eum: nomen hoc Deus, supponit pro persona grammaticaliter tantum, quo modo quilibet res demonstrabilis grammaticaliter loquendo personaliter dici potest; dicimus enim iste lapis, iste asinus; ergo hic Deus non est persona nisi grammaticaliter. Antecedens est D. Th. *in bac q. a. 8. in p.*

Reſp. nos non affirmare hunc Deum esse personam nisi cum addito, nimirum in completam, quod ibi non negat S.D. sed tantum negat esse personam proprię.

Reliqua eiusdem authoris argumenta partim ex dictis facilem habent solutionem, & partim ad sequentem pertinent controveriam. Aliorum etiam, quos vidimus argumenta, easdem admittunt solutions.

CONTRA ultimam concl. sunt argumenta, quę referunt & solvunt Zumel. Mol. Vafq. & Suar. locis *sūperius allegatis.*

SECUNDA CONTROVERSIA.

De suppositione huius nominis Deus.

CAPITOLVS. in primo sent. disp. 4. q. 1. tria *Sententia Doctorum.* dicit. Primum. Hoc nomen Deus quandoque supponit pro persona, & non pro essentia, vt cum dicitur, Deus generat. Secundum. Nunquam stat pro essentia, quin explicitè vel implicitè stat pro persona, vt cū dicitur. Deus creat: & etiam in his propositionibus. Pater & filius sunt vñus Deus, & Trinitas est vñus Deus. Tertium artic. 2. Hac propositio, Deus non generat, est falsa; quia dictio Deus stat pro essentia & pro re naturæ id est supposito indistincte; & ideo negatio negat actum generandi, non solum ab essentia, sed etiam à quolibet eius supposito. Quam sententiam sequuntur Sylu. & Spina eius discipulus.

Cai. dicit sex. Primum. Deus primō supponit pro hoc Deo, siue pro habente naturam diuinam, & reddit propositionem singularem. Secundum. Quandoque dicitur, quod hoc nomen Deus, stat pro suppositis indistincte; quod intelligendum est cōcomitantē & secundariō, non tam semper stat pro personis distincte vel indi-

stincte.

stincte. *Tertium.* Hoc nomen *Deus*, potest stare pro singulis personis. *Quartum.* Deus ex adiuncto notionali constituit propositionem indefinitam supponendo personaliter. *Quintum.* Hoc nomen *Deus*, cum possit ex se supponere pro essentia, id est pro hoc Deo, & pro persona, id est, pro patre & filio, & Spiritu S. ad supponendum actualiter pro hoc Deo, non eget reducente: ad supponendum vero pro personis (modo inferius explicando) reducitur per aliquid additum; & ita conciliantur duo dicta D. Tho. in hoc a. quae videtur contraria. *Sextum.* In hac propositione, Deus non generat, stat nomen *Deus*, pro natura in concreto, id est pro hoc Deo, de quo falso est dicere, quod non generat. Hoc ultimum dictum explicat & defendit Molina. Eandem sententiam Cai. sequitur Ripa.

Iauellus sententiam approbat Capr. & ex parte sequitur Cai. quem in duobus reprehendit. *Primum* est, quod dixerit differentiam inter hoc nomen *Deus*, & hoc nomen homo, in supponendo accipiendo esse quo ad suppositionem indeterminatam pro persona; quia scilicet homo non supponit ex se pro natura communis, sed pro suppositis indeterminate: sed hoc nomen *Deus* ex se supponit pro natura communis, sed ex adiuncto constituit propositionem indefinitam supponendo personaliter. Sed ait Iauellus mentem esse D. Tho. differentiam inter dicta nomina in hoc positam esse, quod Deus simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam autem pro persona, siue determinate siue indeterminate: homo vero nunquam supponit pro natura communis in concreto nisi ratione adiuncti, vt in hac, homo est species. *Secundum* est. Verba illa S. D. in corpore articuli. Quidam dixerunt, quod hoc nomen, *Deus*, & similia proprie, & secundum suam naturam supponit pro essentia, sed ex adiuncto notionali transibunt ad supponendum pro persona: exponi à Cai. de potentia ad supponendum pro essentia in concreto: in responsione autem ad tertium loqui de actuali suppositione. Sed melius est (inquit) dicere, opinionem illam tenuisse Deum secundum se supponere pro natura in abstracto, quia ideo reprobat S. Th. quia in responsione ad tertium affirmit Deum secundum se supponere pro natura in concreto, & negabat illa opinio.

Torres dicit tria. *Primum.* In hac propositione, Deus creat, nomen *Deus* supponit & pro natura diuina & pro personis: sed primariò pro natura cum adiuncto vero supponit principaliiter pro persona, vt in hac, Deus generat. Et per hanc conciliat dicta D. Tho. in corpore, & ad 3. de suppositione huius nominis Deus, nā in corpore affirmit dictum nomen per se posse supponere secundariò pro persona, sed in responsione ad tertium negat illud supponere principaliter pro persona sine addito notionali. *Secundum.* Cum nomen *Deus* supponit pro essentia, supponit etiam pro personis, vt in hac, Deus est tres personæ. *Tertium.* In hac propositione, Deus non generat, nomen illud Deus supponit pro patre.

Bannes dicit quatuor. *Primum.* Caiet. bene concedit istas duas propositiones, Deus generat & Deus non generat. *Secundum.* Caietan. affirmit subiectum dictarum propositionum supponere pro hoc Deo immediatè: qui modus dicens potest sustineri dicendo distinctionem realem inter genitorē & genitum attendi penes patrem & filium, ratione quorum verificatur illa propositione. *Tertium.* In hac propositione, De-

A creat, non accipitur Deus pro Deo in concreto præcisè, vt ait Cai. sed primariò sumitur pro essentia diuina in concreto, secundariò vero pro personis; quia denotatur actio creandi conuenire personis ratione deitatis. Et per hoc (inquit) solvuntur argumenta Caietan contra Capr. *Quartum.* Hæc propositio, Deus nō generat, falsissima est; quia subiectū illius supponit pro patre, & sit sensus, quod pater nō generat. Et quāvis S. D. ad tertium dicat nihil esse, per quod hæc vox Deus determinetur ad standum pro persona filii, non tamen negat quin possit accipi pro persona patris. In quibus dictis duo manifeste falsa imponuntur Caietano. Primum quod admiserit hanc propositionem esse veram, Deus B non generat, quod hic approbat Ban. in primo dicto, sed aperie reuocat in quarto, quod arbitrator ex errore Typographi cogitasse. Secundū, quod affirmet Caiet. in hac propositione, Deus creat, sumi Deum pro hoc Deo præcisis personis; oppositum enim docet expressè in solutione secundi dubij circa corpus articuli. Denique statuit tres regulas ad discernendum nominum essentialium suppositionem, de quibus infra.

Zumel. dicit quinque. *Primum.* Hoc nomen *Deus*, si non limitetur eius suppositione ratione alicuius adiuncti, vel ex parte subiecti, vel ex parte predicatori, semper supponit pro essentia in concreto primo & immediate, secundariò vero pro personis. Et hoc modo intelligendus est S. Th. C cum ait hoc nomen Deus supponere pro essentia aut deitate: & ita supponit in illa propositione, Deus creat: in hac vero, *soli Deo honor, & gloria*, supponit immediate tam pro essentia, quam pro tribus personis collectu sumptis. *Secundum.* Quando S. D. in corpore ait hoc nomen Deus ex modis significandi habere, vt propriè possit supponere pro persona, loquitur de facto & de suppositione indistincta & confusa: in responsione vero ad 3. vbi videtur oppositum dicere, loquitur de supponere determinatè & distinctè. *Tertium.* Hoc nomen *Deus* potest supponere pro hoc Deo, ut abstrahitur à personis, ita quidem vt pro personis non supponat neq; mediare neque immediate, neque coniunctum neq; diuīsum, ratione tamen alicuius adiuncti, vt in hac, Deus est communis realiter trib. personis, & cuilibet carum; quia hoc prædicatum de nulla potest verificari persona, neque de omnibus simul. *Quartum.* In hac propositione, Deus generat, aut Deus generatur, non supponit hoc nomen Deus pro hoc Deo, id est pro natura in concreto, vt abstrahit à suppositis, vt afferit Cai. *Quintum.* Hæc propositio, Deus non generat, est falsa; quia subiectum restringitur ad standum pro patre: in cæteris conuenit cum sententia Cai.

Valent. dicit quatuor. *Primum.* Hoc nomen Deus supponit pro essentia identificante in ratione aboluta tres personas, siue pro essentia subsistente tribus subsistentijs respectiuis, non aut pro hoc Deo abolute subsistente, vt exiliat Cai. *Secundum.* Hæc propositio, Deus nō generat, est vera in rigore, si ille terminus Deus accipiat tanquam singularis, vt videlicet significat unum illud simplicissimum identificans tres personas. Quare minimè probandus est. Cai. dicens nomen illud Deus supponere determinatè pro essentia, & tamen propositionem esse veram. *Tertium.* Si loquamur de illo termino Deus, vt habet etiam conditionem termini communis, sic omnino videtur falsa dicta propositione. *Quartum.* Quando dicta propositione abfoliu-

te pro-

tè profertur, non exprimendo, vtrum absolu- A
tè accipiatur ille terminus Deus tanquam terminus singularis, vel tanquam communis, probabilius est simpliciter loquèdo, quòd sit falsa.

Vasq. dicit nouem. *Primum 4. cap.* Hec propositio, Deus non generat, falsa est; quia nōm Deus supponit pro individuo deitatis subiecte, connotant per sonam confusè. *Secundum c. s.* Directum significatum nominis Deus est natura, prout secundum rationem abstrahit à personis, quamvis non habeat absolutam subiectam: personæ autem ab eo indirecte & indistincte connotantur; quare nomen Deus ratione directi significati est singularissimum, ratione vero connotat quandam habet communitatē. *Tertium.* Ad veritatem huius, Deus generat, satis est: si diuina natura in una persona generet: sed ad veritatem huius negantis, Deus non generat, necesse est Deum in nulla persona generare. *Quartum cap. 6.* Nomen Deus, quoties ei non additur terminus notionalis, ea parte qua ponitur, semper supponit pro individuo deitatis. *Quintum.* Non potest Deus determinari ad personam addito pronominis hic vel iste, sicut determinatur hoc nomen homo. *Sextum.* In hac propositione, Deus est de Deo, nonen Deus supponit pro cōcreto deitatis. *Septimum.* Cum dixit Apost. *prima ad Timor. 1. Regi seculorum, immortali, inuisibili, soli Deo, honor, & gloria:* nomen Deus multo melius pro individuo deitatis supponit: sed quia est commune tribus personis, idcirco de illis verè dicitur; & idem dixit S. Th. ibi nomen Deus supponere pro personis. *Ottimum.* Miror, cur S. Th. dixerit in ea propositione, Deus creat, nomen Deus supponi pro natura, hoc est pro individuo deitatis, & nō pro personis. Sed negationem Vasq. adiungit defuso, non. n. habetur in textu. Hanc imposturam accepit ex Aureolo, quam excludit *Capreolus in 1. sent. dist. 4. quest. 1. art. 3. ex D. Tho. in 1. dist. 36. qu. 1. art. 1.* Vbi ait actum creandi conuenire diuine naturæ, & eius suppositis. Quod idem affirmat *infra q. 45. art. 6. Nonum.* Nomen Deus supponit pro individuo concreto deitatis, etiam quando ponitur terminus notionalis, qui non est syncategorema illius, quod etiam intelligi debet in alijs propositionibus, vbi prædicta naturæ humanae de Deo prædicantur per communicationem idiomatum.

*Impostura
Vasq.*

Suarez lib. 4. cap. 14. conuenit cum Zumel. in 1. 2. & 3. dicto, discordat autem circa suppositionem illius termini *Deus* in duabus propositionibus exemplariter à Zumel. propositis. Ait enim Suar. in vtragi; nomen *Deus* supponere pro natura & pro personis, eo quod cum dicitur, *Soli Deo honor & gloria,* dictio illa exclusiva soli non excludit concomitantia, quæ sunt personæ, non solum collectiæ sed etiam signallat sumptus; E alioquin falla esset propositio. Deinde reprehendit primum & secundum dictum Vasq. Libro autem 6.c.7. vbi statuit quinq; regulas circa prædicationem actuum notionalium, ex quib; duæ tñ, videlicet tercia & quinta, pertinēt ad materiā presentis articuli, tria dicit. *Primum* est. In hac propositione, Deus generat, subiectū illud Deus non potest ita supponere, vt de hoc Deo abstrahendo secundum rationem à personis prædictū verificetur. *Secundum.* Si hic Deus nō ita abstrahatur, sed indefinitè sumatur pro diuinitate vt subiecte, sive immediatè in se sive incomunicabilitate in persona, sic verificatur illa propositio de hoc Deo, non tamen ratione subiectentis communis, sed solum ratione pa-

tris, nec supponit subiectum illud Deus inde- finitè, sed determinatè pro persona patris. *Tertiū.* Quoties actus notionalis verè prædicitur de Deo sub aliquo nomine, non potest verè de eo negari, sive terminus in subiecto positus sit personalis, vt cū dico, Pater generat, & Pater non generat; sive sit essentialis, vt Deus generat, & Deus non generat, quia tam primæ, quam secundæ sunt contradictoræ, & affirmatiuæ sunt vera, negatiuæ autem fallæ.

RECOLENDA sunt in primis, quæ suprà di-
ximus q. 27. ar. 4. de nominum significative
& suppositione ex D. Th. de pot. q. 9. a. 4. ex
quibus patebit non recte dixisse Vasquelum
hic disp. 157. cap. 4. idem esse nominis suppositio-
B nem, quod eius significatio; vbi etiam quod
verè supponit, perperam appellat connota-
*tum. Cum autem nomen hoc, *Deus*, subiecti*
possit in propositione multis prædicatorum
generibus, de illius suppositione cōparatione
singularum inquirendum est: deinceps de qui-
būdam propositionibus singularem difficulta-
tatem habentibus erit disputandum.

Sunt verè septem diuinorum prædicitorum
genera ad rem præsentem pertinēta, quibus sub
ijci potest hoc nomen Deus. Nam quadam sunt secundæ
essentialia communia naturæ in concreto, id est mentes D.
huc Deo & personis, vt creare, sapere & posse,
sive esse creatorem, sapientem & potentem:
quadam sunt essentialia cōuenientia naturæ sive
concretæ sive abstractæ sumptus, prout distingui-
tur à personis, vt esse communicabile & subfi-
stere in tribus: quadam sunt notionalia in specie
significata, vt generare, spirare & cæt. quadam
autem in genere tantum, vt cum dico, Deus de
Deo sive Deus procedens: quadam personalia
singulas seorsum personas significantia, vt
Deus est pater, sive persona patris: quadam om-
nes collectiæ personas complectentia, vt Deus
est Trinitas, vel tres personæ: quadam tandem
sunt negativa, vt Deus non generat, sive non
spirat; quæ singula diligenter hic erunt à nobis
examinanda.

A prædictis igitur essentialibus naturæ & *Regula pre-*
personis communibus inchoando, existimo ve-
ram esse regulam illam Capr. nimurum hoc no-
men Deus nunquam stare pro essentialia in concre-
to, prout scilicet est in habente, quin supponat
pro personis saltem indistinctè. Cuius sensum
aptius expresserunt recentiores ex eodem Cap.
dicentes hoc nomen Deus, si non limitetur eius
suppositione ratione alicuius adiuncti, semper sup-
ponere pro essentialia in concreto primo & im-
mediate, secundariò verò, & indefinitè pro per-
sonis. Vbi aduerte terminum limitantem posse
dupliciter adiungi huic termino Deus. Vno mo-
*do, vt in eadem parte ponitur dictio limitativa, *Notanda di-**
cetero, in qua ponitur nomen Deus, vt si ponatur v-
trumque ex parte subiecti, vel utrumque ex parte
prædicti; puta dicendo, Deus generans est
eternus, vel habet filium, vel Deus generans
non est Deus genitus. Alio modo, vt Deus sit ex
parte subiecti, terminus verò limitatiuus sit
ex parte prædicti, vel è conuerso: vt si dicam,
Deus generat, aut Deus generat filium Deum,
vel generans est Deus. Si priori modo fiat addi-
tio, determinatur hoc nomen Deus ad standum
pro persona determinatè, illa scilicet cui con-
uenit actus notionalis limitatiuus: non ita tamè
vt excludatur hic Deus, cui prout est in singulis
personis, singuli conueniunt actus notionales,
vt hic aduerit Cai. Nam hic Deus generat,
prout est in Patre, vel vt est pater: & geni-
tus

tus est, ut est in filio, vel ut est filius. Est tamen A propositio hæc singularis, Deus generans est èternus; quia subiectum per syncategorema gene rans determinatur ad vnam tantum personam. Si verò posterior modo fiat additio, consti tuitur, ut ait Caiet, indefinita propositio: quia supponit hoc nomen Deus pro hoc Deo per se primò, pro persona verò indeterminatè. Cuius ratio est; quia cùm dico Deus generat, aut Deus est generans, verbū illud generat, aut participi generans, non est syncategorema illius termini Deus, sed dictio est categorematica absolute posita. Sicut si dicerem, homo scribit, verbum illud scribit, dictio est categorematica, nec limi tat hominem ad standum pro Petro, etiamsi po natur esse solus scribens. Quamvis itaque solus pater sit generans in diuinis, non limitatur tamen de rigore Logico nomen Deus in subiecto positū, ad supponendum pro persona patris per illud notionale generat, licet de eo solo verificetur, & vsu Theologorum frequenti receptum sit per notionale verbum cōtrahi nomen Deus ad determinatam personalem suppositionem: quia determinatè verificatur, ut patet hic ad ter tium.

Dicit quan do, suppo nere pro fo ria: et que su natu raliter, & pro prietas sup positiō reple tū predica vi essentia lis & person alia communi s. In hac verò propositione, Deus est cōmunicabilis tribus personis, prædicatum soli Deo essen tialiter sumpto conuenit, prout à personis distinguitur, quibus nec diuisiū, nec copulariū conuenit; nulla enim earum nec simul omnes sunt tribus communes; alioquin quilibet persona esset trinitas, iminò nulla persona distin gueretur ab alia, sicut nulla persona distinguitur à Deo, qui tribus suppositis est communis. Itaque limitatur in ea propositione subiectum Deus per prædicatum illud communis tribus, vt pro sola supponat essentia.

Ad cuius evidētiā supponendū est id, quod hic ait S. D. nimurum hoc nomen Deus signifi care naturam in habente. Et quoniam in Deo duplex est habens naturam, scilicet ut hic Deus, cui per se primò conuenit subsistētia, & vt sup positionum, cui conuenit ex inclusa diuinitate, & relativa proprietate incommunicabilis subistētia personalis: idcirco nomen Deus habet ex sui natura, vt primò supponat pro hoc Deo cōmunicabiliter subsistēt, secundariò verò pro personis indistincte, vt efficaciter & abunde probat Capreolus in dicta quest. 1. Conuenit enim hoc nomen Deus cum terminis singula ribus in hoc, quod forma significata non multiplicatur, sed est vna numero & per se primò subsistēt: atque ideo supponit per se primò pro hoc habente deitatem essentialiter: cum terminis verò communib[us] conuenit in hoc, quod forma significata inuenit in pluribus suppositis.

Non solum in aliis, sed etiam in nominis proprie tate, ut Deus. Ex quo sequitur, ut hoc nomen Deus secundum suam naturam propriè, licet secundariò, semper supponat pro personis, nisi limitetur. Vnde quēadmodum hic terminus homo naturaliter ac per se supponit pro persona, nisi deter minetur ex addito ad supponēdum pro natura specificè sumpta, vt cùm dicitur, homo est spe cies: tunc enim terminus homo supponit pro na tura vt præscindit à suppositis: ita nomen hoc Deus quod naturaliter, ac per se, licet secundariò supponit pro personis, ex addito trahitur ad supponendum pro natura, quatenus distin guitur à personis, vt in hac, Deus est communis tribus personis, dictio enim illa cōmunitas restrin git subiectum illud Deus, vt præter suam natu ram, neq[ue] secundariò pro personis supponat. Et

A quia supponit hoc nomen Deus secundum se sumptum per se primò pro natura in concreto, siue pro hoc Deo: non propriè dicitur eius suppositio restringi per vocem illam communica bilis in prædicto positam: quamvis ob eiusdem prædicti repugnantiam ad personas, pro quib[us] secundariò secundum se supponit hoc nomen Deus, dicatur limitari, ut nullo modo supponat pro personis. Sed hęc non est restrictio, quę fiat ad suppositum, de qua loquuntur Logici: & in qua locum habet distinctio supraposita de limi tante in hac vel illa parte posito. Arbitror itaq[ue] Capreol. ad naturalem nominis suppositionem tam primariam quam secundariam respexisse B cùm dixit hoc nomen Deus nunquam stare pro essentia, quin explicitè vel implicitè stet pro persona; ac si diceret: hoc nomen Deus, salua na turali suppositione eidem ex modo significati congruēt, habet, vt cùm supponit pro essentia, supponat etiam pro persona secundariò. In ea verò propositione, Deus est communis tribus personis, prædicatum trahit subiectum extra na turalem suam suppositionem, non quo ad prin cipale, sed quo ad secundariò suppositum.

Ex quo patet doctrinam Capr. in bono sensu simpliciter esse veram, sed à recentioribus mi nimè cognitam: qui noua credere se putantes, Cap. sensum aperiunt.

C Ex hoc principio sic explicato multæ super iuriis propositiones difficultates circa propositiones poterunt definiiri. Et primò patet falso esse di cū illud Iauelli de mente D. Th. differētiam esse inter hoc nomen homo, & hoc nomen Deus: quod Deus simpliciter sumptus semper supponit pro natura in concreto, nunquam aut pro persona siue determinate, siue indeterminatè. Cuius oppositum super hoc eodem articulo prius affirmauerat idem expōsitor sequens Cap. & Cai.

Secundò patet in his duabus propositionibus, Deus creāt, & Soli Deo honor, & gloria; 1. Tim. 1. no men Deus supponere primò pro natura, secundiariò verò siue concomitante pro omnibus personis, vt hic affirmat Cai. licet prius videatur oppositum dicere.

Nec verum est, quod hic ait Zumel, disp. 1. hoc nomen Deus in posteriori propositione supponere immediate sumnl pro natura diuina & pro tribus personis collectiū nō aut diuisiū: Falso est enim primò nomen Deus hic immediatè supponere pro personis; semper enim primò & immediate (nisi limitetur) supponit pro singulari primò subsistēt, concomitante autem pro suppositis, quibus non primò conuenit esse subsistēt, aut habēt naturam, sed quasi secundariò. Naturale est enim cuilibet termino singulari pro re singulari subsistēt per eum significata supponere. Quod autem hic Deus subsistat in tribus, non habet ex ea ratione, qua singularis terminus est, sed qua communis: atque ideo non nisi mediatè & secundariò supponit pro suppositis, quibus est communis.

Secundò falso est in ea propositione nomen illud Deus collectiū tantum & non diuisiū supponere pro personis. Nam dictio illa exclusiva solus addita termino essentiali, in ordine ad prædicatum essentiali, non excludit personas à forma subiecti, neque à confortio prædictati. Vnde S. D. supra q. 31. a. vlt. ad 3. ait dictiōnem exclusiū non excludere illa, quę sunt de intellectu termini, quando non differunt secundum suppositum, vt pars & vniuersale. Con stat autem ex supradictis quæst. 23. art. 2. per sonas

Defensio
Capreoli.

Iauelli di
firme reiçatur.

sonas esse de intellectu Dei complete sumpti, nec ab eo differre supposito: *Quo fit ut descendere minimè licet sub cōmuni termino, cui dicitio apponitur exclusiva ad aliquod particula- re suppositum, vt supra dixit s. Th. eadem q. 31. ar. 3. ad tertium: non enim valet hæc consequen- tia, Solus homo est animal, ergo Solus Petrus: & similiter non sequitur, solus Deus creat, ergo solus Pater; nam si fieret descensus, hoc ipso excluderentur reliqua supposita, quæ per natu- ralem suppositionem & concomitantiam inclu- dūt in termino communī. Cum igitur ait Apo- stolus, *Soli Deo honor & gloria*, potest illa dicitio solus duplicitate accipi. *Vno modo* vt sit ex- clusiva non eorum tātum que sunt diuersae na- turæ, sed etiam cōcomitantium, & sic est aperitē falsa, necab. Apostolo ponitur in hoc sensu: non enim soli Deo, prout à personis ratione distinguitur, aut toti simul Trinitati, sed cui- libet etiam personæ diuisim debetur honor & gloria. *Alio modo* sumi potest dicitio *solus*, vt nō excludit à concomitantibus, & sic vera est pro positiō, non solū accipiendo concomitantia, id est personas collectivæ, sed etiam diuisim: singuli- nis. sicut omnibus simul & huic Deo, con- gruit honor & gloria. Quomodo verò sit in- telligenda differētia, quā statuit D. Th. inter di- cas duas propositiones, videlicet *Deus creat*, & *Soli Deo honor & gloria*, satis explicat Caieta.*

*6. genu pro-
dicatorum
de Deo.*

*Sequuntur tercio, in hac propositione, Deus est Trinitas, subiectum quod est Deus, non pro hoc tantum Deo, sed pro omnibus personis collectivæ supponere, quibus ita sumptis veræ, proprie & formaliter conuenit nomen Trinitatis. Nec oppositum affirmat S. D. in a. 6. huius quest. ad i. vbi sic loquitur: *Licet pro nullo suppo- sitorum diuina natura hæc sit vera, Deus est Trini- tas: est tamen vera pro essentia. Hæc ibi. Qui- bus verbis non excludit personas collectivæ sumptas, sed diuisive tantum.**

*Hoc nomen
Deus, vt
subiectur
predicato
notionali,
supponere
per se primō
pro hoc Deo,
secundario
verò pro
supposito in-
determina-
ti, & aliquo
modo deter-
minare.
Non adver-
sus Caiet.
Jasus Caiet.
D. Th.*

Sed iam propositiones illas examinemus, in qui- bus hoc nomen Deus predicato subiectur notionali, vt cum dicitur, Deus generat, Deus generatur, Deus spirat, Deus spiratur. De his enim ait S. D. in textu nomen Deus supponere vel personam unam, vt in prima, secunda & quarta: vel duas, vt in tertia. Cai. autem ait no- men Deus in prima & secunda & consequenter etiam in tertia supponere pro hoc Deo tribus communī, de quo (inquit) verum est quod ger- nerat & generatur.

*Vt autem appareat Cai. sententiam non ad- uerari doctrinā D. Th. considerandum est na- turæ substantiali pluribus communī concrete sumptæ duplicitate aliquid posse conuenire: *Vno modo* ratione sui, prout à suppositis distin- guitur sicut homini conuenit esse pluribus communicabile, aut esse speciem. *Alio modo* ra- tione unius vel plurium suppositorum, vt ge- nerare, currere,flare aut sedere conuenit ho- mini ratione suppositi unius vel plurium: Petro namque currente vera est hæc enunciatio, ho- mino currit. Cum igitur actus prædicti notionali- les vni vel pluribus personis conueniant, ne- cessit est etiam de Deo tribus personis communī prædicari: vt quæadmodum veræ & proprie dicimus Patrem generare, ita vere ac proprie dicamus hunc Deum generare, non vt distin- guitur à patre, sive secundum se; sicut enim sim- rem distingueretur hic Deus à filio, quod est hereticum: & personis omnibus generatio cō-ueniret; namque Deo congruant, vt Deus est, personis omnibus sunt communia: sed quate-*

A nus hic Deus per identitatem est in patre, adeo vt ratione personæ patris Deo conueniat, & verè de eo dicatur generare. Et idem dicendum est de cæteris actibus notionalibus.

Sed videtur aduersari his dictū illud Caietani, obiectio; videlicet Deum ex adiuncto notionali consti- tuere propositionem indefinitam supponendo personaliter; igitur in ea propositione, Deus generat, non sumitur secundum Cai. subiectum illud Deus pro hoc Deo, quatenus per identitatem est in patre, siue prout est id, quod persona patris, sed indefinite. Cuius tamen op- positum videtur affirmare S. Th. in hoc articulo, vt paulo ante notauius. Ait enim hoc no- men Deus quandoque supponere personam vnam tantum, vt cum dicitur, Deus generat: quandoque duas, vt cum dicitur, Deus spirat. Et in i. dist. 4. q. 1. a. 2. sic ait: *In hac proposi- tione, Deus generat Deum, in supposito stat pro Patre, in apposito pro filio. Ad cuius difficultatis eviden- tiā recolendū est doctrina D. Th. hic in respons. solut.* ad 3. superius explicata, videlicet hoc nomen Deus per se primō supponere pro natura com- muni, prout est in habente, id est pro hoc Deo: sed ex adiuncto determinari eius suppositionem ad personam. Vnde inquit S. Th. *cum dicatur, Deus generat: ratione actus notionalis supponit ly Deus pro persona patris.* Quod non ita in- telligendum est, vt suppositione personæ patris excludatur suppositio pro hoc Deo tribus personis communī: naturalis enim ac per se primō nominis suppositio per se excludi nequaquam potest, quæ eidem nomini secundariō, & con- comitanter tantum conuenit. Si namque dicen- do, homo currit, Petro solo currente, ita verifi- catur de Petro dicta propositiō, vt nō excludatur communis natura, quam in concreto signi- ficat, & non supponit hoc nomen homo: multo magis dicendo, Deus generat, non excluditur hic Deus, qui non tantum eo nomine significatur, sed etiam per se primō supponitur. Cum itaque dicitur, *Deus generat Deum*, nomen De- us, à parte subiecti pro vtroque supponit, ni- mirum pro hoc Deo singulari tribus cōmuni, & pro persona patris, sed diuersa ratione. Nam in quolibet agente tria consideramus: Primum est agens cui conuenit actio: secundum est ratio agendi: tertium est modus & conditio ad agen- dum necessaria; vt exempli gratia, in Petro gene- rante cōsideratur primō persona Petri, cui pro- prietate conuenit agere, vt rei personaliter subiecti: secundō natura, quæ est ei ratio agendi: tertio singularitas & existentia in rerum natura: vt modus & conditio necessaria ad agendum. Sunt enim actiones in singularibus tantū existenti- bus. Sic igitur in propositione tria cōsideramus in Deo generante. Primum est id, cui verè & propriè conuenit generatio: hoc verò est id, cui conuenit subsistere singulariter in diuina natura; sunt enim actiones propriæ subsistentiū. Cum aut̄ sit duplex in diuina natura subsistens, nimirū hic Deus, & hæc persona puta pater: vtriq; necesse est generationem conuenire. Et cum essentia, quæ ratio est generati, includatur intrinsecā in hoc Deo, quam in patre: ex hac etiam parte, vtrisque conuenit generatio. Sed differentia est in tertio, videlicet in modo & conditione ad generationem necessaria; quia nomē patris personā significat, & supponit incomunicabiliter existentem, & vt generationis principium; Pa- ter enim est principiū filij. At hoc nomen Deus significat, ac per se primō supponit deitatem in concreto communicabiliter subsistentem, cui pro-

proinde sic præcisè sumptæ non potest conuenire generatio, nec vlla notionalis actio, quæ suppositi propria est incommunicabiliter existens. Quoniam itaque Deus per se primò subsistens est & existens, potest verè dici generans & generatus, spirans & spiratus. Sed quia de est illi præcisè sumpto incommunicabilitas, id circò neque sic præcisè siue abstracte sumptus dicendus est generare, sed quatenus idem est, quod pater aut paternitas, aut quatenus modicatur quodammodo paternitate. Quò fit, vt rectè dixerit Cai. nomen illud Deus in dicta propositione supponere pro hoc Deo: & rursus affirmauerit esse propositionem indefinitam, cum dicitur, Deus generat; est enim hæc propositionis singularis respectu primo significati & suppositi, qui est hic Deus; est etiam indefinita, quatenus nomen illud Deus est terminus pluribus personis communis. Et quamvis dicatur contrahi per notionale generat ad standū pro persona patris, & ita sit simpliciter loquendo; quia tamen prædicatum illud, generat, potest ad subiectum duplicitate comparari, uno modo absolute, alio modo vt actum haber limitandi intelligentiā nostram ad patrem, cui soli conuenit generare; id circò, licet posteriori modo sumendo prædicatum illud in ordinacō subiectum, quod est Deus, supponere dicatur Deus pro persona Patris: si tamē absolute sumatur prædicatum, indefinitam reddit propositionē. Sed quia de persona sola patris verisificatur, quādoque dicit S. Tho. & alijs pro patre supponere; sicut si dicerem in hac propositione, homo currit, hominem supponere pro Petro, qui solus inuenitur currēns: cum tamen logicè loquendo, in dicta propositione supponat homo pro singulari indefinita. Sed apud Philosophū & Theologum rei veritatem speculatē, pro eodem sumitur id pro quo supponit nomen, & id pro quo verificatur: præterim cum prædicatum vni soli supposito sic cōgruit vt alijs repugnet: sicut actus generandi si patri cōuenit, vt alijs repugnet in Deo personis. Propter quam causam exultimo receptum esse communiter modum illum dicendi, per actum scilicet notionalem cōtrahi nomen Dei ad supponendum determinatē: quod non adaequit R. p.

In hac propositiōne falſa, Deus non generat, hoc enim per se primò Deus pro cōcreto deitatis, id est pro hoc Deo: secundariō vero & concomitantē supponit pro personis. Cū ergo dicitur, Deus non generat: negatur non ab hoc Deo tantum, sed à personis omnibus generatio: atque id circò falsa est propositionis; sit enim sensus: Deum neque secundum se, neque prout est in aliqua persona generare. Vnde enim habet differentem negatio apposita termino communī, & apposita termino singulari. Nam si postponatur negatio termino communī, non distribuit illum respectu singularium: dicendo namque homo non ambulat, non significatur nullum hominem ambulare, sed est indefinita propositionis: & ad eius veritatem satis est esse negationem illā in uno singulari. Si vero postponatur termino singulari, vim habet distribuendi pro omni loco, & alijs ad ambulationem in Petro pertinentibus, vt ait Capr. in 1. distind. 4. q. 1. a. 2.

Cum itaque Deus primò vim habeat termini singularis, & supponat pro hoc Deo singulariter subsistente secundariō vero vim habeat

termini cōmunis, quatenus secundum rem inuenit in tribus personis, vt vna res cū eis simplissima, atq; id ē secundariō supponat indefinitē pro personis: consequens est, vt negatio non solū præposta, sed etiam postposita huic termino Deus, illum plenē distribuat, tam quo ad singulare deitatis, quod primò supponit, quā quo ad singula in eo existentia supposta, pro quibus indistinctē & secundariō supponit; aliquin si vni supposito conuenit generare, id Deo singulari, vt in eo est, conueniet generare. Est itaque falsa dicta propositionis, quia personæ patris verè conuenit generare, & consequenter Deo, prout est persona patris. Negatio vero tā à Deo, quā à Patre, & quavis diuina persona remouet actum generandi, vt ait Capr. loco proximē notato. Cum itaque nomen illud Deus in dictis duabus propositionibus, scilicet Deus generat, & Deus non generat, eandem prorsus habeat suppositionem, scilicet pro hoc Deo primario, & secundariō pro persona vel pro personis: consequens est eas esse verē & propriē contradictiones: & affirmantem esse veram, negantem vero falfam. Cum enim ait S.D. ad 3. per eam propositionem, Deus non generat, significari generationem repugnare diuinę naturę, videtur insinuare diuinę nature in concreto conuenire generationem, non absolute, sed in uno supposito, scil. patre, vt hic & in sequenti articulo constanter affirmat Cai. & post eum Ban. Mol. Vasq. Sur. & Zumel. qui tamen exstimat non satis propriē dīci hunc Deum subsistentem absolute generare. Sed iam ostendimus id propriē dici posse.

Ex dictis sequitur vanum esse laborem Canariensis, Zumel. & Ban. qui ad sustinendam contradictionem dictarum propositionum affirman t nomen Dei in utraque propositione flare Zanelli, & Bannelli.

Patet etiam eorum argumenta contra Caiet. nihil concludere. Non enim affirmat Deum à personis abstractum generare, sed simpliciter hunc Deum generare, quod verissimum est: generant enim prout est subsistens vt quod in persona patris.

Denique patet, quid dicendum sit de hac propositione, Deus est de Deo: Nam denotat vox illa, de, ordinem originis personæ procedentis à principio, ratione cuius supponit terminus ille Deus, non solum pro hoc Deo, sed etiam personaliter indefinitē, tam ex parte subiecti, quā ex parte prædicti; & sit sensus: personam procedentem, quæ Deus est, cōsiderante principio producente qui Deus est. In symbolo vero restringitur ad filium, de quo solo profertur ibi dicta propositionis.

Præter dictas propositiones sunt etiam aliae quatuor, quas A. D. examinat in quarto & quinto, argumento, & eorum responsionibus: de quibus infra.

PRIMA CONCL. Hoc nomen Deus, si non lumen est per aliud additū, semper supponit pro subsistente essentialiter, siue pro essentia in concreto primō & immediatē, secundariō vero pro personis indefinitē.

SECVNDA CONCL. In hac propositione, Deus est communis tribus, subiectum illud Deus supponit pro hoc Deo, prout distinguuntur à personis.

TERTIA CONCL. In his duabus propositionibus, Deus creat, & soli Deo honor, & gloria, Deus supponit primō, & immediatē pro natura diuina in concreto, siue pro hoc Deo, secundariō vero & mediataē,

pro

, pro omnibus personis, tam collectiuè quam diui- A D. Tho. naturam in concreto excludi à suppo-
si- sione huius nominis Deus, cùm dicitur, Deus
“ siue. generat Deum; affirmat enim tantum contra
relatam opinionem, hoc nomen Deus secun-
dum se posse supponere pro persona vna vel
pluribus: non tamen sequitur; ergo cùm pro
persona supponit excluditur essentia in con-
creto, sed potius oppositum; quia substantia
per se primò conuenit huic Deo; igitur prout
modificatur paternitate, siue prout est in patre,
vel vt est persona patris, generat; quamvis secundum se siue abstracte sumptus non generet
neque generetur.

QVARTA CONCLVS. In hac propositione,
„ Deus est Trinitas: nomen Deus supponit non pro
hoc Deo tantum, sed pro omnibus personis collec-
tivè.

QVINTA CONCL. In his propositionibus,
„ Deus generat, Deus generatur, Deus spirat, Deus spi-
ratur, nomen Deus supponit tam pro hoc Deo, quam
pro persona, vt in prima, secunda & quarta, & pro
persona, vt in tertia.

SEXTA CONCLVSIO. Hec proposicio, Deus
„ generat, & alie predicte, sunt indefinitae de rigore
logico, quamvis vt singulares accipiantur à Theolo-
gus.

SEPTIMA CONCL. In hac propositione, Deus
„ non generat, nomen Deus supponit non pro persona
patris, sed per se primò pro concreto deitatis, secun-
dariò vero & concomitantē supponit pro personis, &
est proposicio vniuersalis: & id è falsa & opponitur
contradictoriè huic, Deus generat.

OCTAVA CONCL. Duo dicit D. Thom. circa
„ suppositionem personalem huius nominis Deus, qua
videtur contraria, conciliantur optimè à Caeta-
no.

Argumēta, & solutio- CONTRA 1. & 2. concl. sunt argumen-
ta Barth. Spina, Val. & Vafq. & aliorum.
negantium substantiam essentiale in Deo
ratione distinctam à personali, qua sunt cu-
mulate soluta in precedenti controvergia.

Obi. cont. 3. concl. CONTRA tertiam argum. Zumel. Sub hac
propositione, Soli Deo honor, & gloria, non licet
descendere; ergo terminus Deus supponit
pro tota Trinitate per modum collectionis.
Antecedens probatur; quia neque soli Patri, ne-
que soli filio debetur honor & gloria. Resp. nullam
esse conseq. immò sequitur oppositum; nam ideo sub communī subiecto, vt substat alicui
communi prædicato cum dictione exclusiva, non licet deféndere, quia singulis sub subiecto directe sumptis conuenit prædicatu. Ex-
empli gratia sub hac propositione, solus homo
est rationalis, non licet descendere dicendo, solus
Sortes est rationalis: quia prædicatum illud
rationale conuenit singulis individuis sub ho-
mine positis. Similiter sub hac, Solus Deus cre-
at, non licet descendere propter eandem cau-
sam, quia scilicet creare conuenit singulis per-
sonis; igitur etiam in hac, Soli Deo honor, & glo-
ria, non licet descendere: quia non solum om-
nibus collectivè, sed etiā singulis debetur hon-
or & gloria.

Obi. cont. 4. concl. CONTRA quartam argumentatur Caet. au-
thoritate D. Th. infra a. 6. vbi sic loquitur: Et
quia hoc nomen Deus per se habet, quod supponat pro
essentia: id è siue hac est vera, essentia est tres per-
sonae, ita hac est vera, Deus est tres persona. Re-
spondetur nullam esse consequentiam; quamvis enim in ea propositione nomen Deus pri-
mariò supponat pro essentia, secundariò tamē
supponit pro personis collectivè. Nec D. Th.
primum affirmando negat secundum, sed tan-
tum in respons. ad 1. illius a. dicit pro nullo sup-
positorum diuina natura veram esse hanc pro-
positionem, Deus est Trinitas: quia ni-
mirum de nulla verificatur singulari persona.

Obi. cont. 5. concl. CONTRA Quintam concl. argum. Capr. ex
verbis D. Thom. in corp. arr. quibus relatis ita
concludit: Vult ergo dicere, quod in ista,
Deus generat Deum, subiectum sup-
ponit determinatè pro persona patris, fe-
cludendo essentiam ratione additi perso-
nalis. Resp. non recte deduci ex verbis

A D. Tho. naturam in concreto excludi à suppo-
si- sione huius nominis Deus, cùm dicitur, Deus
“ siue. generat Deum; affirmat enim tantum contra
relatam opinionem, hoc nomen Deus secun-
dum se posse supponere pro persona vna vel
pluribus: non tamen sequitur; ergo cùm pro
persona supponit excluditur essentia in con-
creto, sed potius oppositum; quia substantia
per se primò conuenit huic Deo; igitur prout
modificatur paternitate, siue prout est in patre,
vel vt est persona patris, generat; quamvis secundum se siue abstracte sumptus non generet
neque generetur.

B **Contra eandem conclusionem** sunt argumen-
ta Turr. siue Canariensis, Zumell. & aliorum
probantium hunc Deum, prout abstrahitur à
personis, non generare neque generari, quod
libenter admittimus, nec oppositum afferit Ca-
iet. cuius mentem superius explicauimus.

C **CONTRA sextam concl.** argumentatur Sua-
rez. Primiò S. Tho. in hoc articulo vult, in hac pro-
positione, Deus generat, subiectum restringit à
prædicato & determinari, vt solum supponat
pro persona patris, ergo &c. Resp. D. Th. loqui
de suppositione non in rigore logico, sed The. soli
ologice, vt idem sit supponere, quod verifi-
cari, vt ante diximus.

D **secundo.** In dicta & similibus propositioni-
bus semper loquimur de Deo, vt de re omnino obi. 1. cons.
singulari, & certa, quo ad prædicatum, quod
de illo affirmamus: Ergo &c. Resp. nullam esse
conseq. Nam in primis hic Deus est singularis
& rationem etiam habet termini communis.
Et quamvis ratione talis prædicati verificetur
propositio de sola persona patris; non tamen
sequitur, ergo pro illa determinatè supponit.
Vnde etiam S. Thom. supra qu. 36. ar. vlt. ad 4.
ait: Cum dicit, pater, & filius sunt unum principi-
um spiritus sancti, hoc quod dico principium, non
habet determinatam suppositionem immo confusa-
m pro duabus personis simul: quem locum etiam
notauit Capr.

E **Tertiò.** Quando de communī termino prædi-
catur aliiquid, quod solum potest conuenire
cōmuni nature vt sic, subiectum restringitur à
prædicato ad supponendum tantum pro illa;
vt in hac, homo est species, & in hac, Deus est
communis tribus personis; ergo & è contrario,
quando prædicatur aliiquid de termino com-
muni, quod tantum ratione unius persona potest
illi conuenire, subiectum illud determina-
tur ad supponendum pro illa persona. Cum i-
taque generare solū ratione unius personæ pos-
sit Deo conuenire, sequitur vt determinetur
subiectum ad supponendum pro illa. Eodem
argumento vtetur Zumel. disq. 2. Resp. nullam solu-
esse conseq. quia species prædicatum est, quod
re ipsa & ex forma propositionis homini tan-
tum pro natura sumpto, quæ vna tantum est,
potest cōuenire: & similiter esse commune tri-
bus personis, soli potest diuinę nature congru-
re, quæ vna numero est. Generare vero, quamvis
re ipsa soli patri possit conuenire, non est ta-
men pater sola in Deo persona: & idè ex vi &
forma propositionis non magis determinatur
hoc nomine Deus ad vnam quam ad aliam vel ad
plures in Deo personas. Vnde fidelis de solo nu-
mero personarum instruētus, non autē de mo-
do processionis aut distinctionis earum, audita
hac propositione Deus generat, remaneret an-
ceps, an Deus prout vnum est generaret perso-
nas: an vna persona generaret duas, vel prima ge-
neraret secundam, & secunda tertiam, vel dua-
ter-

tertiam generarent. Est igitur prædicta positio indefinita, non minus quam hæc, homo generat, vno solo generante, si vim eius spectemus ac formam: quamvis apud fideles plenè de mysterio Trinitatis instructos, & præfertim Theologos acceptetur diæta propositio singulari, eo quod de solo Patre verificatur.

Ob. 1 cõt. 7. CONTRA septimam concl. argum. Torres. In hac affirmante propositione, Deus generat, prædicatum restringit subiectum ad supponendum solum pro patre. Vel ergo illud prædicatum cum illa restrictione potest negari de subiecto, vel non: Secundum nullus fana mentis dicit: *primo*; quia negatio addita propositioni reddit sensum oppositum, & negat quod antea affirmabatur cum omnibus proprietatibus logicalibus; ergo &c. *Secundo*; qui hoc dato, est aliqua propositio, cui non posset assignari contradictionis; ergo necesse est dare primum, videlicet, quod illud prædicatum generat, cu restrictione negari possit de subiecto; at non potest alio modo negari, nisi dicendo Deus nō generat; ergo in negativa Deus pro patre supponit. Eodem argumento vritur Zumel. Respondetur *primo* falsum esse assumptum in sensu iam expresso. Secundò admisso illo principio, dico prædicatum illius propositionis, Deus generat, posse negari, sed non cum illa restrictione: quia negatio apposita illi prædicato generat, eo ipso, quod tollit prædicatum, quo solo restringebatur subiectum, tollit subiecti restrictionem, & tamen est contradictionis modo, quo negativa vniuersalis contradicit affirmatiæ particulari vel indefinitæ. Ad argumenta verbi, quæ probant oppositum, ad primum dico verum esse antecedens per se loquendo, remanente scilicet eadem subiecti determinatione: sed si contingat per additum negationem tolli determinationem, vt in propulo, non est verum antecedens. Ad secundum dico posse dictæ propositioni assignari contradictionem, si addatur subiecto determinatio, loco eius quæ negatione destruitur, puta dicendo, Deus generans, non generat. Secundò dico iam assignatam fuisse contradictionem. Et per hæc soluuntur alia similia argumenta Zumel. *disput. 2. dubio primo.*

Ob. 2. Secundò, S. Thom. in responsione ad tertium ait in hac propositione, Deus non generat, hoc nomen Deus, non supponere pro filio sed pro patre; quia nullum est adiunctum in illa negativa, quod coarctet hoc nomen Deus ad supponendum pro filio. Eodem argumento vtruntur Ban. & Zumel. Respondetur verba D. Tho. esse. Cum dicitur, Deus generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen Deus, pro persona patris: sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur, quod determinet hoc nomen ad personam filij. Vnde datur intelligi, quod generatio repugnet naturæ diuinae. Ex quibus verbis planius deducitur negationem plenè distribuere nomen Dei, & redire propositionem vniuersalem, & significare generationem repugnare naturæ diuinae, tam secundum se, quam ratione singulorum & omnium suppositorum, quam quod remaneat limitatio ad personam patris, ob eam caufam; quia non limitatur ad personam filij. Fatua est enim hæc consequentia. Nihil additur, quod determinet hoc nomen Dei ad personam filij; ergo supponit pro persona patris cum possit negari generatio tam ab hoc Deo, quam à persona filii & Spiritus S. & ab omnibus omnino.

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A personis: sicut propriæ negatur in dicta propositione, eo quod negatio, ut aiunt logici, sit malignantis naturæ, ac proinde vniuersaliter neget, & propositionem secundum apparentiam indefinitam reddat vniuersalem: vt patet, si quis diceret, homo non peccauit mortaliter, iudicaretur enim vniuersalis & falsa, licet quidam hominum lethaliter non deliquerint.

Contra eandem conclusionem pro ea parte *ob. 3.* quæ affirmat hoc nomen Deus in hac propositione, Deus non generat, supponere pro hoc Deo, argumentatur Val. *Primo.* Quia non datur hic Deo distinctè subsistens à personis. *secundò.* Quia si daretur, esset contra fidem dicere, quod aliquid absolutum generet in diuinis. *Sed Solut.* *bis* fuit abundè satisfactum per ea, quæ supra diximus.

CONTRA ultimam concl. arg. Torres & Zumel. Nomen Deus supponit etiam pro persona, cum supponit pro essentiæ; ergo S. Th. in corpore non loquitur de sola potentia huius nominis Deus ad supponendum pro persona, vt ait Caietanus. *Resp.* hoc nomen Deus secundum se supponere semper pro persona indeterminatè absolute loquendo, sed cum addito notionali, putat Deus generat, supponit pro persona quodammodo determinatè & quodammodo indeterminatè. Nam secundum usum Theologorū supponit pro persona patris, pro qua sola verificatur: sed ex vi & forma propositionis supponit indeterminatè, non simpliciter sed in ordine ad talem actum scilicet generare: & de hac suppositione indeterminata loquitur Cai. dicens hoc nomen Deus ex adjuncto trahi ad supponendum indeterminatè pro persona, scilicet in ordine ad talem actum notionalem, & in response ad tertium esse sermonem de reductione potentia ad talem actum, scilicet suppositionis indeterminate tali modo: in corpore vero articuli sermonem esse de potentia ad supponendum pro persona tali modo. Quod autem dicunt Torres & Zumel, hoc nomen Deus ratione adjuncti notionalis supponere principaliiter pro persona, verum est sumendo principali pro simpliciter; quoniam, vt supra diximus in persona tantum sunt omnes conditiones & modi ad actum notionalem necessarij.

CIRCA responses ad duo ultima argumenta vide si placet, quæ scribit Vasq. *disp. 157. c. 7.* vbi tamen erat manifestè admittens hæc propositionem Deus genuit eundem Deum. Hanc enim refutat S. D. in 1. *disp. 4. q. 1. a. 3.*

ARTICVLVS QVINTVS.

Vtrum nomina essentialia in abstracto significant, posint supponere pro persona.

AD Quintum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia in abstracto significato possint supponere pro persona, ita quod hec sit vera: *essentia generat ad essentialiam.* Dicit enim Aug. * 7. de Trin. Pater & filius sunt una sapientia, quia una essentia: & singillatum sapientia de sapientia, sicut essentia de prim. tom. 3. essentia.

2. Præter. Generatis nobis vel corruptis, generatur vel corrumptur ea, que in nobis sunt: sed filius generatur. Ergo cum essentia diuina sit in filio, videtur quod essentia diuina generetur.

3. Præter. Idem est Deus & essentia diuina, vt ex sua dictis patet. * Sed hec est vera: Deus generat Deum, * q. 3. a. 3. sicut dictum est. Ergo hec est vera: essentia generat ^{¶ 4.} essentiam. ^{¶ art. præc.}

4. Præter. De quounque prædicatur aliquid, potest

Z *sup-*